

**GENERALNY INSPEKTOR
OCHRONY DANYCH
OSOBOWYCH**

dr Wojciech R. Wiewiórowski

DOLiS – 035-1187/11

Warszawa, dnia 27 kwietnia 2011 r.

**Pani
Ewa Kopacz
Minister Zdrowia
Ministerstwo Zdrowia
ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa**

WYSTĄPIENIE

na podstawie art. 19a ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (t. j. Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.), zgodnie z którym Generalny Inspektor może występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej albo o wydanie bądź zmianę aktów prawnych w sprawach dotyczących ochrony danych osobowych, zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o podjęcie prac legislacyjnych mających na celu kompleksowe uregulowanie problematyki dotyczącej przetwarzania danych osobowych przez gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, tworzonych na podstawie art. 4¹ ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. 2007 r. Nr 70 poz. 473, z późn. zm.).

Mocą art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin. W szczególności zadania te obejmują, zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu (pkt 1), udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie (pkt 2), prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i

edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych (pkt 3), wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych (pkt 5), podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego (pkt 6), wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej (pkt 7).

Zgodnie z art. 4 ust. 3 ustawy, wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) powołują gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności inicjujące działania w zakresie określonym w ust. 1 oraz podejmujące czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Wskazać należy, że działalność przedmiotowych komisji bez wątplenia wiąże się z przetwarzaniem danych osobowych szczególnie chronionych tzw. wrażliwych, których katalog ustawodawca wyznaczył mocą art. 27 ust. 1 ustawy o ochronie danych osobowych. Zgodnie z treścią wskazanego przepisu, zabrania się przetwarzania danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również danych o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym oraz danych dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

Od generalnego zakazu przetwarzania tej szczególnej kategorii danych osobowych ustanowiono wyjątki, wskazane w art. 27 ust. 2 pkt 1-10 ustawy o ochronie danych osobowych. Spełnienie jednej z przesłanek wskazanych w powyższym przepisie stanowić będzie podstawę legalności przetwarzania tych danych. Dyrektywa 95/46/WE w art. 8 ust. 4 stanowi, że państwa członkowskie mogą dodatkowo ze względu na ważny interes publiczny, zapewniając odpowiednie gwarancje, ustanowić inne wyjątki od zakazu przetwarzania wrażliwych danych osobowych albo bezpośrednio w prawie krajowym, albo też na podstawie decyzji organu sprawującego nadzór nad ochroną danych osobowych. Polski ustawodawca przyjął takie rozwiązanie zamieszczając w ustawie o ochronie danych osobowych art. 27 ust. 2 pkt 2, który stanowi, że przetwarzanie danych, o których mowa w ust. 1, jest jednak dopuszczalne, jeżeli przepis szczególny innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą, i stwarza pełne gwarancje ich ochrony.

Powyższa regulacja przesądza o tym, że tylko przepis zawarty w akcie normatywnym o randze ustawy może zezwolić na przetwarzanie danych wrażliwych. Informuję, że przepis taki powinien jednoznacznie wskazywać, że uchyla generalny zakaz przetwarzania danych wrażliwych,

określać rodzaj danych, których dotyczy oraz wskazywać, że przetwarzanie danych wrażliwych możliwe jest bez zgody podmiotu tych danych. Ponadto przepis taki powinien stwarzać pełne gwarancje ochrony danych, których dotyczy.

Problem dotyczący informacji o uzależnieniach jest niezwykle istotny z punktu widzenia ochrony prywatności. Bez wątpienia bowiem powiązana jest ona z informacją o stanie zdrowia.

W ocenie Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych działalność gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, w zakresie przetwarzania danych osobowych osób korzystających z pomocy tych podmiotów wymaga szczególnego uregulowania na płaszczyźnie ustawowej. Istotne jest bowiem wskazanie jednoznacznej podstawy legalizującej proces przetwarzania danych osobowych osób korzystających z pomocy przedmiotowych komisji, a także zakresu tych danych. Ponadto, istotne jest uregulowanie wszelkich kwestii dotyczących zasad przetwarzania tych danych osobowych, zwłaszcza trybu ich pozyskiwania i udostępniania, kategorii podmiotów, którym mogą być udostępniane. Harmonizacja reguł przetwarzania danych osobowych przez omawiane podmioty pozwoli na minimalizację ryzyka wystąpienia ewentualnych nieprawidłowości w procesie przetwarzania danych.

Argumentując potrzebę szczegółowego uregulowania wyżej wskazanej problematyki odnieść się należy do zasad przetwarzania danych osobowych wynikających z norm przewidzianych w art. 26 ustawy o ochronie danych osobowych. Przepis ten reguluje zasady: legalizmu, związania celem oraz zasadę adekwatności. Należy podkreślić, że obowiązki ciężące na administratorze i wskazane w ww. artykule uważane są za jedno z podstawowych. Mocą tych regulacji, administrator danych przetwarzający dane powinien dołożyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą, a w szczególności jest obowiązany zapewnić, aby dane te były przetwarzane zgodnie z prawem (pkt. 1), zbierane dla oznaczonych, zgodnych z prawem celów i nie poddawane dalszemu przetwarzaniu niezgodnemu z tymi celami, z zastrzeżeniem ust. 2 (pkt. 2), merytorycznie poprawne i adekwatne w stosunku do celów, w jakich są przetwarzane (pkt. 3), przechowywane w postaci umożliwiającej identyfikację osób, których dane dotyczą, nie dłużej niż jest to niezbędne do osiągnięcia celu przetwarzania (pkt. 4). Przetwarzanie danych w celu innym niż ten, dla którego zostały zebrane, jest dopuszczalne, jeżeli nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą, oraz następuje w celach badań naukowych, dydaktycznych, historycznych lub statystycznych, z zachowaniem przepisów art. 23 i 25 ustawy o ochronie danych osobowych.

Zgodnie z zasadą legalizmu administrator danych osobowych powinien zapewnić aby dane osobowe przetwarzane były zgodnie z prawem. Ustawodawca celowo posługuje się tutaj zwrotem „zgodnie z prawem” bowiem termin ten obejmuje wszystkie normy prawne obowiązujące zgodnie z przyjętą w Konstytucji hierarchią źródeł prawa.

Zasada celowości przetwarzania danych osobowych - którą stanowi art. 26 ust. 1 pkt 2 - polega zaś na tym, że administrator danych może je przetwarzać jedynie w celach realizacji zadań

lub wykonywania udzielonych mu kompetencji. Cel przetwarzania danych osobowych nie jest wynikiem arbitralnej decyzji oderwanym od okoliczności przetwarzania a zatem, ustalając cel, należy odwołać się do kontekstu przetwarzania. Swoim rodzajem oraz treścią dane osobowe nie powinny zatem wykraczać poza potrzeby wynikające z celu ich przetwarzania.

Adekwatność danych w stosunku do celu ich przetwarzania powinna być rozumiana jako równowaga pomiędzy uprawnieniem osoby do dysponowania swymi danymi a interesem administratora danych. Równowaga będzie zachowana, jeżeli administrator przetwarza dane tylko w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne do wypełnienia celu, w jakim dane są przez niego przetwarzane (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 1 grudnia 2005 sygn. II SA/Wa 917/2005) – art. 26 ust. 1 pkt 3 – zasada adekwatności.

Warto również zwrócić uwagę na regulacje zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, w szczególności na art. 47, mocą którego, każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym oraz art. 51 ust. 1, zgodnie z którym nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby.

Konkludując należy stwierdzić, że wszelka ingerencja instytucji publicznych bądź podmiotów wykonujących zadania publiczne w prywatność jednostki, nawet dla jej dobra, wymaga wyraźnego sprecyzowania granic tej ingerencji. Określenie jasnych i rzetelnych procedur regulujących proces przetwarzania danych osobowych pozwoli na ochronę prywatności tych osób i zapobiegnie powstawaniu niejasności w związku z ich udostępnianiem.

Występuję zatem o podjęcie w tym zakresie prac legislacyjnych deklarując jednocześnie chęć współpracy i udziału w tym procesie, jako że stosownie do art. 12 ustawy o ochronie danych osobowych, organ do spraw ochrony danych osobowych ma nie tylko prawo, ale i obowiązek opiniować projekty aktów prawnych jak również inicjować doskonalenie przepisów obecnie obowiązujących, dotyczących ochrony danych osobowych.

Nadmieniam, że zgodnie z art. 19a ust. 3 ustawy o ochronie danych osobowych, podmiot, do którego zostało skierowane wystąpienie lub wnioszek, o których mowa w ust. 1 i 2, jest obowiązany ustosunkować się do tego wystąpienia lub wniosku na piśmie w terminie **30 dni** od daty jego otrzymania.

Informuję przy tym, że treść niniejszego wystąpienia wraz z udzieloną odpowiedzią opublikowana będzie na stronie internetowej Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych.